

TARİKAT-I ALİYYE-İ YESEVİYYE

BİSMİLLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM. ELHAMDULİLLÂHİ RABBİ'L ÂLEMÎN. ALLAHUMME SALLİ ALÂ SEYYİDİNA MUHAMMEDİN ADEDE MÂ FÎ İLMİLLAHİ SALATEN DÂİMETEN Bİ DEVAMİ MÜLKİLLAH. ALLAHUMME SALLİ ALÂ SEYYİDİNA MUHAMMEDİN VE ALA ALİHİ VE SAHBİHİ VE SELLİM.VEL HAMDULİLLAHİR RABBİL ALEMİN.

HACE AHMED YESEVİ KUDDUSE SİRRUHU

- TÜRKİSTAN"DA YETİŞEN BÜYÜK VELİLERDEN. İSMİ, AHMED BİN İBRÂHİM BİN İLYÂS YESEVÎ OLUP, PÎR-İ TÜRKİSTAN, HAZRET-İ TÜRKİSTAN, HAZRET-İ SULTÂN, HÂCE AHMED, KUL HÂCE AHMED DİYE TANINIR. BABASI HÂCE İBRÂHİM"İN NESEBİ HAZRETİ ALİ"NİN OĞLU MUHAMMED BİN HÂNEFİYYE"YE ULAŞIR. SOYU, HAZRETİ FÂTIMA VÂLİDEMİZE DAYANMADIĞI İÇİN SEYYİD DEĞİLDİR. ANNESİ EVLİYÂDAN MÛSÂ İSİMLİ BİR ZÂTIN KERÎMESİ OLUP, SÂLİHA, MÜTTEKİ VE AFİF BİR HÂTUN İDİ. AHMED YESEVÎ (R.A.) DAHA YEDİ YAŞINDA İKEN BABASI VEFÂT ETTİ. YETİM OLARAK BÜYÜDÜ. DOĞUM TÂRİHİ KESİN OLARAK BİLİNEMEMEKTEDİR. 562 (M. 1166) SENESİNDE YESİ"DE VEFÂT ETTİ. KABRİ ORADADIR. TİMUR HÂN, ONUN İÇİN MUHTEŞEM BİR TÜRBE YAPTIRMIŞTIR.

- AHMED YESEVÎ (R.A.), DAHA ÇOCUK İKEN KENDİSİNDE GARÎB HÂLLER, YAŞINDAN BEKLENİLMEYEN FEVKALÂDELİKLER MEYDANA GELİYORDU. HIZIR ALEYHİSSELÂM İLE GÖRÜŞÜP SOHBET EDİYORDU. ÇOK KÜÇÜKKEN ANNESİNİN, YEDİ YAŞINDA İKEN DE BABASININ VEFÂTI İLE, GEVHER ŞEHNAZ ADINDAKİ ABLASININ YANINDA YETİŞTİ.

- BU SIRADA MEYDANA GELEN BİR HÂDİSE, HÂCE AHMED"İN ŞÖHRETİNİN BÜTÜN TÜRKİSTAN"A YAYILMASINA VESİLE OLUR. MENKIBEYE GÖRE, O SIRADA TÜRKİSTAN"DA YESEVÎ ADINDA BİR HÜKÜMDÂR HÜKÜM SÜRMEKTE İDİ. İDÂRESİ ALTINDAKİ TOPRAKLARDA YAŞAYAN BÜTÜN VELÎLERİ TOPLATIP, ONLARIN DUÂLARININ BEREKETİ İLE ÖNEMLİ BİR MES"ELEYİ HALLETMEYİ DÜŞÜNMÜŞ. TOPLANAN VELİLERİN DUÂ VE NİYAZLARI NETİCESİZ KALINCA, ACABA KATILMAYAN VELİ VAR MI, DİYE TAHKÎK ETTİRMİŞ. TAHKÎK NETİCESİNDE HÂCE İBRÂHİM"İN OĞLU AHMED"İN, HENÜZ ÇOCUK DENECEK YAŞTA OLDUĞU İÇİN ÇAĞIRILMADIĞI ANLAŞILMIŞ.BUNUN ÜZERİNE, HABERCİ GÖNDERİLİP GELMESİ İSTENMİŞ. ÇOCUK BU DURUMU ABLASINA DANIŞINCA ABLASI, "BABAMIZIN VASIYYETİ VAR, SENİN TANINMA ZAMANININ GELİP GELMEDİĞİNİ, BABAMIZIN TÜRBESİ İÇİNDE BULUNAN EKMEK SOFRASI TA"YİN EDECEKTİR. EĞER O SOFRAYI AÇABİLİRSEN, TANINMA ZAMANIN GELDİ DEMEKTİR, VAR GİT!" DEMİŞ. TÜRBEYE GİDEN HÂCE AHMED, SOFRAYI BULUP AÇMIŞ, ORADAN HÜKÜMDÂRIN İSTEDİĞİ YERE GELMİŞ. VELİLER KENDİSİNİ ORADA HAZIR BEKLEMEKTE İMİŞLER. HÂCE AHMED SOFRADA BULUNAN BİR PARÇA EKMEĞİ, DUÂ ETMELERİ İÇİN GÖSTERİNCE, VELİLER FÂTİHA OKUMUŞLAR. O DA EKMEĞİ HAZIR BULUNANLARA TAKSİM ETMİŞ, HEPSİNE KÂFİ GELMİŞ. O TOPLANTIDA VELİLERDEN, MAİYET VE ORDU ERKÂNINDAN DOKUZ BİN KİŞİ BULUNMAKTA İMİŞ. BU KERÂMETİ GÖRENLER, HÂCE AHMED"İN BÜYÜKLÜĞÜNÜ VE MERTEBESİNİN YÜKSEKLİĞİNİ ANLAMIŞLAR. HÂCE AHMED İSE, SIRTINDAKİ BABASINDAN KALMA HIRKAYA BÜRÜNEREK,

DUÂSININ NETİCESİNİ BEKLEMEKTE İMİŞ. BİRDENBİRE GÖK YÜZÜNDEN SELLER BOŞANARAK, HER YER SUYA GARKOLMUŞ, VELÎLERİN SECCADELERİ SU ÜSTÜNDE YÜZMEYE BAŞLAMIŞ. AHMED HIRKASINDAN BAŞINI ÇIKARINCA, SELLER DURMUŞ, GÜNEŞ ÇIKMIŞ. HAZIR BULUNANLAR BAKTIKLARINDA, KARAÇUK DAĞININ ORTADAN KALKTIĞINI GÖRMÜŞLER. BU KERÂMETE ŞÂHİD OLAN HÜKÜMDÂR, HÂCE AHMED"DEN, KENDİ ADININ KIYÂMETE KADAR BAKÎ KALMASI İÇİN NİYAZDA BULUNMASINI DİLEMİŞ. HÂCE AHMED HAZRETLERİ DE, "ÂLEMDE HER KİM BİZİ SEVERSE, SENİN ADINLA BİZİ YÂD EYLESİN" DEMİŞ. BUNDAN DOLAYI O GÜNDEN BERİ İKİSİNİN İSMİ BİRLİKTE, "AHMED YESEVÎ" ŞEKLİNDE ANILIR OLMUŞ.

- AHMED YESEVÎ BUGÜNKÜ KAZAKİSTAN'IN ÇİMKENT ŞEHRİ YAKINLARINDA BULUNAN VE ESKİ ADI "SAYRAM", ŞİMDİKİ ADI "İSTÎCÂP" OLAN KASABADA DÜNYAYI TEŞRİF ETMİŞTİR. SAYRAM, BATI TÜRKİSTAN'IN ÇİMKENT ŞEHRİNİN DOĞUSUNDA, ŞÂHYÂR NEHRİNİN BİR KOLU OLAN KARASU ÜZERİNDE YER ALAN BİR KASABADIR. ÖZELLİKLE ALÎ ŞÎR NEVÂÎ'NİN *"NEFEHÂTÜ'L-ÜNS"* ADLI ESERİ VE BAZI DİĞER KAYNAKLARDA İSE, HOCA AHMED YESEVÎ'NİN DOĞUM YERİ OLARAK YESİ GÖSTERİLMEKTEDİR. HİKMETLERİNDE DE ADININ AHMED, DOĞUM YERİNİN YESİ OLDUĞU ZİKREDİLMEKTEDİR. ANCAK TARİHÇİLER, HİKMETLERİN, YESEVÎ DERVİŞLERİ TARAFINDAN KALEME ALINMIŞ OLDUĞUNU VE NESİLDEN NESLE DE BU İNTİKALİN DEĞİŞİME UĞRAMIŞ OLABİLECEĞİNİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK, SAYRAM'IN DOĞUM YERİ OLMA İHTİMALİNİN DAHA AĞIR BASTIĞINI SÖYLEMEKTEDİRLER.

- KAYNAKLARDA ŞEYH İBRAHİM'İN, HALİFELERİNDEN MUSA ŞEYH'İN KIZI AYŞE HATUN İLE EVLENDİĞİ, BU EVLİLİKTEN GEVHER ŞEHNAZ ADINDA BİR KIZ VE AHMED ADINDA BİR ERKEK EVLADININ DÜNYAYA GELDİĞİ ZİKREDİLMEKTEDİR. AHMED YESEVÎ VE YESEVÎLİĞE DAİR EN TEMEL KAYNAK OLARAK BİLİNEN, HAZÎNÎ'NİN *CEVÂHİRÜ'L-EBRÂR MİN EMVÂCİ'L-BİHÂR* ADLI ESERİNDE ZİKREDİLDİĞİNE GÖRE HIZIR ALEYHİSSELÂM ŞEYH İBRAHİM VE ONUN ON BİN MÜRİDİ İLE MUSAHİP OLMUŞ VE HATTA ŞEYH İBRAHİM'İN, AYŞE HATUN İLE EVLENMESİNE DE BİLHASSA HIZIR ALEYHİSSELÂM VESİLE OLMUŞTUR. RİVAYETE GÖRE AHMED YESEVÎ ÖNCE ANNESİNİ, YEDİ YAŞINA GELDİĞİNDE DE BABASINI ÂLEM-İ BEKÂYA UĞURLAMIŞTIR.

- AHMED YESEVÎ (R.A.), BABA ARSLAN HAZRETLERİNİN TALEBESİDİR. ONUN KALBLERE HAYAT VE HUZÛR VEREN SOHBETLERİNE VE TEVECCÜHLERİNE KAVUŞMAKLA, KISA ZAMANDA ÇOK YÜKSEK MAKAM VE DERECELERE KAVUŞTU. BABA ARSLAN HAZRETLERİNİN VEFÂTINDAN SONRA, ONUN MA"NEVÎ İŞÂRETİ İLE, BUHÂRÂ"YA GİTTİ. ORADA EHL-İ SÜNNET ÂLİMLERİNİN EN BÜYÜKLERİNDEN YÛSUF-İ HEMEDÂNÎ"DEN MA"NEVÎ İLİMLERİ TAHSİL ETTİ. İNSANLARA İLİM ÖĞRETMEK, DOĞRU YOLU GÖSTERMEK İÇİN ONDAN İCÂZET (DİPLOMA) ALDI. O BÜYÜK ZÂTIN HALİFELERİNDEN OLDU. ONUN VEFÂTINDAN SONRA BİR MİKTAR BUHÂRÂ"DA KALDI. TALEBELERİ YETİŞTİRMEYE BAŞLADI. BİR ZAMAN SONRA BU TALEBELERİN TERBİYE VE YETİŞTİRİLMESİNİ, YÜSUF-İ HEMEDÂNÎ"NİN EN BÜYÜK TALEBESİ OLAN ABDÜLHÂLIK GONCDÜVÂNÎ

HAZRETLERİNE HAVALE EDİP, KENDİSİ TEKRAR YESİ"YE DÖNDÜ. BURADA TALEBE YETİŞTİRMEĞE BAŞLADI.

- MERV ŞEHRİNDE MERVEZÎ NÂMINDA BİR MÜDERRİS VAR İDİ Kİ, AHMED YESEVÎ HAKKINDA SÖYLENİLEN UYGUNSUZ VE UYDURMA SÖZLER ONA KADAR GİTMİŞTİ. BU YALANLARA ALDANIP, KENDİSİNİ (GÜYA) İMTİHAN ETMEK, ŞÜPHESİNİ GİDERMEK NİYETİYLE, MA"İYYETİNE DÖRTYÜZ MÜŞAVİR VE KIRK TANE DE MÜFTÜ ALARAK YOLA ÇIKTI. HER TARAFTA TALEBELERİ OLDUĞUNU, HER ZAMAN SOHBETİNDE BİNLERCE KİŞİNİN HAZIR BULUNDUĞUNU ÖĞRENMİŞTİ. "BEN ÜÇBİN MES"ELE EZBERLEDİM. HEPSİNE AYRI AYRI SUÂL SORAR, ONLARI İMTİHAN EDERİM" DİYE DÜŞÜNDÜ. BU SIRADA AHMED YESEVÎ HAZRETLERİ HÂNEKÂHINDA BULUNUYORDU. TALEBESİ MUHAMMED DÂNİŞMEND"E "BAKAR MISIN, BİZE KİMLER GELİYOR?" BUYURDU. MERVEZÎ"NİN MA"İYYETİYLE BİRLİKTE HAFIZASINDA ÜÇ BİN MES"ELE İLE GELDİĞİNİ BİLDİRDİ. HÂCE HAZRETLERİNİN EMRİ İLE MUHAMMED DÂNİŞMEND, O ÜÇBİN MES"ELEDEN BİNİNİ, MERVEZÎ"NİN HAFIZASINDAN SİLDİ. SONRA TALEBELERİNDEN SÜLEYMÂN HAKÎM ATÂ"YA AYNI ŞEKİLDE EMRETTİ. O DA ÖYLE YAPTI. MERVEZÎ, HAFIZASINDA SÂDECE BİN MES"ELE KALMIŞ OLARAK YESİ"YE GELDİ. HÂCE HAZRETLERİNİN YANINA GELİP, "ALLAHIN KULLARINI DOĞRU YOLDAN AYIRAN SEN MİSİN?" DEDİ. HAZRETİ HÂCE, HİÇ KIZMADI. KARŞILIK DA VERMEDİ. "ŞİMDİLİK ÜÇ GÜN MİSÂFİRİMİZ OL! ONDAN SONRA GÖRÜŞÜRÜZ" BUYURDU. ÜÇ GÜN SONRA BİR KÜRSÜ KURULDU. MERVEZÎ KÜRSÜYE ÇIKTI. HÂCE AHMED HAZRETLERİ, MUHAMMED HAKÎM ATÂ"YA TEKRAR EMREDİP, O BİN MES"ELEYİ MERVEZÎ"NİN HAFIZASINDAN SİLMESİNİ EMRETTİ. HAKÎM ATÂ DA ÖYLE YAPTI. MERVEZÎ, KÜRSÜ ÜSTÜNDE BİRŞEYLER KONUŞMAK İSTEDİ. FAKAT HAFIZASINDA HİÇBİR MES"ELENİN BULUNMADIĞINI ANLADI. NİHÂYET, DEFTERİNİ AÇIP ORADAN OKUMAK İSTEDİ. FAKAT DEFTERİNİN SAHİFELERİNDEKİ YAZILARIN DA SİLİNMİŞ OLDUĞUNU GÖRDÜ. SAHİFELER BOMBOŞ İDİ. BU HÂLİ GÖREN MERVEZÎ, KUSURUNU ANLAYIP HEMEN ORADA TÖVBE ETTİ. BÜTÜN MA"İYYETİYLE BEŞ SENE KALDI. ÇOK MERTEBELERE, YÜKSEK DERECELERE KAVUŞTU. AHMED YESEVÎ (R.A.) BUNU, YANINDA BEŞ KİŞİ İLE BERABER, İNSANLARA ALLAHÜ TEÂLÂNIN DİNİNİ DOĞRU OLARAK ANLATMAK VAZÎFESİYLE HORASAN"A GÖNDERDİ. BUNLAR; MUHAMMED, SEYFEDDÎN, SA"DEDDÎN, BEHÂÜDDÎN VE KEMÂL İSİMLERİNDEKİ TALEBELERİ İDİ. ORAYA GİDİP HALKI İRŞÂD ETTİLER (R.ALEYHİM).

- AHMED YESEVÎ (R.A.), DAHA ÇOCUKLUĞUNDAN İTİBÂREN, RESÛLULLAH EFENDİMİZİN SÜNNETİNE TAM TÂBİ OLMAKTA HİÇ GEVŞEKLİK GÖSTERMEMİŞTİ. 63 YAŞINA GELDİĞİ ZAMAN, RESÛLULLAH EFENDİMİZ O SENE ÂHİRETE TEŞRÎF ETTİKLERİNDEN, 63 YAŞINDAN SONRA YERYÜZÜNDE BULUNMAYI KENDİSİNE MÜNÂSİP GÖRMEYİP YER ALTINDA KENDİSİNE MAHSÛS BİR HÜCRE YAPTIRDI. ORAYA MERDİVEN İLE İNİLİRDİ. MEZAR MİSÂLİ OLAN O YERDE, VEFÂT EDİNCEYE KADAR, DEVAMLI SÛRETTE, İBÂDET VE TÂAT İLE VE ALLAHÜ TEÂLÂYI DÜŞÜNMEKLE MEŞGÛL OLDU. TALEBELERİNE İLİM ÖĞRETMEYE DE ORADA DEVAM ETTİ. KENDİSİNİ VEFÂT ETMİŞ, KABRE KONMUŞ ŞEKİLDE HİSSEDEREK, BAMBAŞKA BİR HUŞÛ" İLE İBÂDETLERİNİ YAPTI. BURADA EVLİYÂLIK YOLUNDAKİ MAKAM VE DERECELERİ KAT KAT

ARTTI. 63 YAŞINDAN, VEFÂT ETTİĞİ 125 VEYA 133 YAŞLARINA KADAR, ORADA İBÂDET ETTİ.

- HACE AHMED YESEVİ BİR HİKMETİNDE HALVET HANEYE GİRİŞİNİ ŞÖYLE ANLTIR :

EY DOSTLAR KULAK VERİN SİZE OLAN SÖZÜME,
BEN NİÇİN ALTMIŞ ÜÇTE ÇEKİLDİM, GİRDİM YERE?
HAK MUSTAFA MİRAÇTA NAZAR ETTİ ÖZÜME,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

HAK MUHAMMED MUSTAFA, CİBRİL'E EDER SUÂL;
"BEDENE GİRMEDEN RUH, ACEP BULUR MU KEMÂL?"
GÖZ YAŞLI, BAŞI EĞİK, KAMETİ BOYU HİLÂL,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

CEBRAİL DER RESULE; "ÜMMET İŞİ SİZE HAK,
GÖKTEKİ MELEKLERDEN DERS VE HİKMET ALARAK,
YEDİ KAT GÖK İNLEYİP FERYÂDINA UYARAK,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

SEN TAM DÖRT YÜZ YIL SONRA ONA OL SADIK ÜMMET.
NİCE YILLAR DOLAŞ YOL GÖSTER, EYLE HİMMET.
ON DÖRT BİN ÂLİM İLE GEREK DEVAM-I HİZMET,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

"EVLADIM!" SÖYLEYEREK, MUSTAFA EYLER KELÂM,
BUNDAN SONRA TÜM RUHLAR GELİR VE VERİR SELÂM.
BAHR-I RAHMET DOLUP DA TAŞTI GELDİ BU PEYÂM.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

ANA RAHMİNE DÜŞTÜM GAİPTEN NİDA GELDİ.
"ZİKRET" DEDİ SEN BENİ, AZALARIM TİTREDİ.
RUH GİRDİ KEMİKLERİM FERYATLA; "ALLÂH!" DEDİ.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

DOKUZ AY DOKUZ GÜNDE, BEN YERYÜZÜNE İNDİM.
DOKUZ SAAT DURMADIM SONRA GÖĞE YÜKSELDİM.
ARŞ'IN KÜRS'ÜN KATLARINA VARIP KUCAKLADIM,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

ARŞ ÜSTÜNDE NAMAZI KILIP, DİZİMİ BÜKTÜM,
SIRRIMI AÇIP, HAKK'A BAKIP DA YAŞIM DÖKTÜM.
SAHTE ÂŞIK VE SÛFİLER GÖRÜNCE DE KIZDIM,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

CÂNDAN GEÇMEDEN "HÛ…HÛ..." DENİRSE, HEPSİ YALAN.
BU KULDAN NE SORARSIN, EY GAFİL YOLDA KALAN.
ÖZÜ VE SÖZÜ GİZLİ, ARAYIP HAKK'I BULAN,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

BİR YAŞIMDAYKEN RUHLAR BANA YÜCE PAY VERDİ.
İKİ YAŞTA İKEN PEYGAMBERLER GELİP GÖRDÜ.
ÜÇ YAŞIMDAYKEN KIRKLAR, GELDİ HÂLİMİ SORDU.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

DÖRT YAŞIMDA MUSTAFA, HAK NEBİ HURMA VERDİ.
NİCE YOLDAN ÇIKANLAR İRŞATLA YOLA GELDİ.
NEREYE VARSAM, HIZIR BABA'M HEP YOLDAŞ OLDU,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

BEŞ YAŞIMDA BELİMİ BAĞLAYIP KULLUK ETTİM.
NAFİLE NAMAZ, ORUÇ TUTUP DA ÂDET ETTİM.
GECE GÜNDÜZ ZİKREDİP BÖYLECE RAHAT ETTİM,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

YAŞIM ALTI OLUNCA, HEP İNSANLARDAN KAÇTIM.
GÖKTEKİ MELEKLERDEN OTURUP DA DERS ALDIM.
DOSTLARDAN İLGİM KESTİM, EHLİMDEN UZAKLAŞTIM,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

YAŞ YEDİ, ARSLAN BABA'M ARAYIP BENİ BULDU.
HURMA VERİP PERDEYLE TÜM SIRLARIMI ÖRTTÜ.
"Bİ HAMDİLLÂH!" GÖRDÜM DER, SONRA YÜZÜMÜ ÖPTÜ.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

GELDİ ARSLAN BABA'MIN RUHUN AZRAİL ALDI.
HURİLER GELİP ONA İPEKTEN KEFEN YAPTI.
YETMİŞ BİN MELEK GELİP TOPLU NAMAZIN KILDI.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

NAMAZ KILIP DEFNETTİLER MEVTÂYI,
GÖSTERDİLER CENNETİNİ, ME'VÂ'YI,
RUH SEYRETTİ İLLİYYÎN'İ, MEVLÂ'YI,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

"ALLÂH!" DEYİP, YER ALTINI VATAN EYLER,
MÜNKER-NEKÎR; "RABBİN KİMDİR?" SUAL EYLER.
ARSLAN BABA'M, İSLAM'INI BEYÂN EYLER,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

ÂKİL İSEN, ERENLERE HİZMET ET.
EMR-İ MA'RÛF YAPANLARA İZZET ET.
NEHY-İ MÜNKER KILANLARA HÜRMET ET.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

SEKİZİMDE, SEKİZ YANDAN YOL AÇILDI.
"HİKMET SÖYLE!" DİYE BANA NUR SAÇILDI.
Bİ-HAMDİ'LLÂH, PÎR-İ MUGÂN, MEY İÇİRDİ.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

PÎR-İ MUGÂN, HAK MUSTAFA'DIR BİLİN.
HER NEREDE OLSANIZ, SAYGI GÖSTERİN.
ÜMMET OLUP ONA SELÂM GÖNDERİN.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

DOKUZUMDA DOLANMADIM EĞRİ YOLA.
TEBERRÜKEN DEYİP GİTTİM, ELDEN ELE.
KANMADIM BU SÖZLERE, KAÇTIM ÇÖLE,
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.

ONUNDA GENÇ OLDUN KUL HOCA AHMED,
HOCA OLUP, EYLEMEDİN İBÂDET.
"HOCAYIM" DE, YOLDA KAL, VAY NE HASRET.
O SEBEPTEN, ALTMIŞ ÜÇ YAŞINDA GİRDİM YERE.
(DİVAN-I HİKMET , 2. HİKMET)

BAŞKA BİR HİKMETİNDE DE ŞÖYLE BUYURUR :

PAZARTESİ SABAH ERKEN YERE GİRDİM.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP BEN YERE GİRDİM.
ALTMIŞ ÜÇ YAŞ SÜNNETTİR, İŞİTİP BİLDİM.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

YERYÜZÜNDE DOSTLARIM MATEM TUTTU.
TÜM ÂLEM "SULTANIM!" DEYİP NARA ATTI.
HAKK'I BULAN GERÇEK SÛFİ KANLAR YUTTU.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

ELVEDAYLA YER ALTINA BASTIM AYAK,
GÜN YÜZÜNÜ NEFSİME HARÂM KILARAK,
ZİKREDİP YALNIZ YANIP, YALNIZ OLARAK,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

"TAHA" OKUDUM GECE GÜNDÜZ KÂİM OLDUM,
GECE NAMAZ, GÜNDÜZLERİ SÂİM OLDUM.
BU HÂL ÜZRE YER ALTINDA DÂİM OLDUM,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

ALTMIŞ GECE, ALTMIŞ GÜNDÜZ, BİR KEZ TAAM,
SABAHA DEK NAMAZ KILIP, BİR KEZ SELÂM,
ALTMIŞ ÜÇTE OLDU ÖMRÜM ELHAK TAMAM,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

HAK MUSTAFA RUHU GELİP İMAM OLDU.
TÜM MELEKLER YER ALTINDA KÖLE OLDU.
ÇOK AĞLADIM, RESULULLAH NİMET VERDİ.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

LEYL-İ MİRÂÇ; "GÖZÜM NURU EVLAT!" DEDİ.
ELİM TUTUP; "ÜMMETİMSİN ÜMMET!" DEDİ.
"SÜNNETİMİ SIKI TUT, GÖNÜL VER!" DEDİ.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

KIYAMETTE YOLSUZ KALSAN YOL VERİRİM,
MUHAMMED DER ; " ARAR İSEN EL VERİRİM."
EVLADIM DER, CENNETİNE YOL VERİRİM,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

EY DOSTLAR BU SÖZÜ DUYDUM ŞEVKİM ARTTI.
"ÜMMET!" DEDİ, İÇİM DIŞIM NURA BATTI.
NURU YAYIP, HAK CEMÂLİN LÜTFETTİ.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

CEMÂLİNİ GÖRDÜM, RUHUM ARŞA KONDU.
MUSA GİBİ VARLIĞIM TUTUŞTU YANDI.
MECNÛN GİBİ EŞ VE DOSTTAN KAÇIP SAKLANDI.
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

YER ALTINDA ÇOK EZİYET, ZORLUK ÇEKTİM,
YASTIK DÖŞEK TAŞTAN YAPIP, MİHNET ÇEKTİM,
EY DOSTLARIM! BU DÜNYADA, ELEM ÇEKTİM,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

BÖYLE ZORLUK ÇEKMEYİNCE VUSUL OLMAZ,
HİZMET EHLİ OLMADAN DERTLER KALKMAZ,
CÂNI HAKK'A VERMEDİKÇE KEMÂL BULMAZ,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

NEFSİMDEN GEÇEREK, YER ALTINA GİRDİM,
GÖZÜM AÇTIM MUSTAFA'YI HAZIR GÖRDÜM,
ÂSİ OLAN ÜMMETLERİN HÂLİN SORDUM,
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

“EY EVLADIM! BENDEN SORSAN HANİ ÜMMET?”
“ÜMMET” DEDİ GÖĞSÜM DOLU ELEM, HASRET.
“ÜMMETİM ADINA ÇEKTİM, HAKK’TAN KÜLFET”,
MUSTAFA’YA HASRET DUYUP, BEN YERE GİRDİM.

“HER CUMA GÜNÂHLARIN, AFFET ÜMMETİM!”
İŞTE GELDİM YA MUHAMMED! SANA ÜLFETİM.
“RABBİM AFFET! AĞLADIM, SECDE EYLEDİM.
MUSTAFA’YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

“CUMA GÜNÜ AFFETSEN, ÜMMETİN GÜNÂHINI.”
YA MUHAMMED! YOL GÖSTER, ŞAŞIRTMASIN RÂHINI.
ÜMMETLERİN NE YAPAR AHMED SENİN?
MUSTAFA’YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

“BEN MELEKTEN HAYÂ ETTİM, EY ÜMMETİM!”
YARADAN’DAN KORKMAZ MISIN, HİMMETSİZİM!
GECE YATMADAN TAAT ET, HOŞ DEVLETİM,
MUSTAFA’YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

YER ALTINA İRADESİZ GİRDİM DOSTLAR,
“ÂMİN!” DEYİN ÂL VE ASHAB, ÇEHÂR-YÂR.
ÜMMETİN GÜNÂHIN AFFET, EY PERVERDİGÂR!
MUSTAFA’YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.

HOCA AHMED SÖZÜMÜ, DEFTER SÂNİDEN DEDİM,
İKİ CİHÂN NİMETİN, MEY U MEZE EYLEDİM.
ÖLMEDEN CÂN ACISIN GÖRDÜM, ZEHRİNİ TATTIM,
MUSTAFA’YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.
(DİVAN-I HİKMET, 8. HİKMET)

- AHMED YESEVÎ (R.A.) HALİFELERİNDEN SEYYİD MENSÛR ATÂ (R.A.), HÂCE HAZRETLERİNİN YER ALTINDA BULUNAN VE “ÇİLEHÂNE” DENİLEN HÜCRESİNİ GÖRÜNCE İLK DEFA ÇOK ÜZÜLDÜ. BU DAR YERDE, ÇOK SIKINTILI BİR HÂLDEDİR HERHALDE DİYE DÜŞÜNDÜ. BÖYLE DÜŞÜNCE İÇİNDE İKEN BİRDENBİRE GÖRDÜ Kİ, O DARACIK ZANNETTİĞİ YERİN BİR UCU DOĞUDA, DİĞER UCU İSE BATIDA. BU HÂL KARŞISINDA KALBİNDEN GEÇİRDİKLERİNİN YERSİZ OLDUĞUNU ANLAYIP, KENDİ KENDİNE DEDİ Kİ; “ALLAHÜ TEÂLÂ, EVLİYÂSINA SIKINTI ÇEKTİRMEZ. DİĞER İNSANLARIN ONLARDA SIKINTI GÖRMELERİ, ÇOK ACI ÇEKİYOR ZANNETMELERİ, HAKÎKATTE ONLAR İÇİN BİR Nİ‟METTİR. BU SAADET SAHİBLERİ, GÖRÜNÜŞTE ÇOK ACI ZANNEDİLEN O SIKINTILARDAN ÖYLE ZEVK VE TAD ALIRLAR Kİ, İYİLİKLERİNDE O TADI DUYMAZLAR. ALLAHÜ TEÂLÂ, BU MÜBÂREK VELİ KULU İÇİN, DARACIK BİR HÜCREYİ ÇOK GENİŞ YAPAR. MA‟NEVÎ BAKIMDAN ÖYLE LEZZETLER, TADLAR İHSÂN EDER Kİ, ZÂHİR OLARAK ÇEKTİĞİ SIKINTILAR, O LEZZETLER YANINDA HİÇ KALIR. ONUN RÛHU, ZEVK VE NEŞ‟EDEN UÇMAKTADIR. VÜCÛDUNU BİN PARÇAYA BÖLSELER NE GAM...”

- TİMURLENG'İN, HOCA'NIN MÜTEVAZI MEZARININ ÜZERİNE BİR TÜRBE VE CAMİİ YAPTIRMASI DA MENKIBEYE GÖRE AHMED YESEVÎ'NİN KERÂMETİ İLE GERÇEKLEŞMİŞTİR. RİSÂLE-İ TEVÂRİH-İ BULGÂRİYE'DE MENKIBE ŞU ŞEKİLDE NAKLEDİLMEKTEDİR: "HAZRET-İ EMÎR TİMUR, HIZIR ALEYHİSSELÂM İLE BİRLİKTE BUHARA'YA GİTMEYE NİYET ETTİ. YOLDA TÜRKİSTAN'A UĞRADI. TÜRKİSTANLI HOCA AHMED YESEVÎ, EMÎR TİMUR'UN RÜYASINA GİRDİ. 'EY YİĞİT! ÇABUK BUHARA'YA GİT, İNŞALLAH ORADAKİ ŞÂHIN ÖLÜMÜ SENİN ELİNDEDİR, SENİN BAŞINDAN ÇOK ŞEYLER GEÇSE GEREKTİR, BÜTÜN BUHARA HALKI ZATEN SENİ BEKLİYOR...' BUYURDU. EMÎR TİMUR, BU MÂNÂDAN UYANIP ALLAH'A ŞÜKRETTİ VE ERTESİ GÜN TÜRKİSTAN HAKİMİ NOGAYBAK HAN'I ÇAĞIRTIP ONA BİRÇOK PARA VERDİ, ONDAN AHMED YESEVÎ KABRİNE BİR ÂSİTÂNE YAPTIRMASINI İSTEDİ. TÜRKİSTAN HÂKİMİ ÖYLE ZİYNETLİ BİR ÂSİTÂNE YAPTIRDI Kİ HÂLÂ BÜTÜN GÜZELLİKLERİYLE DURUR."

YESEVİYYE TARİKATI VE KISACA ADAPLARI

- **CEHRİYYE, SULTANİYYE, YESEVİYYE, SİLSİLE-İ MEŞÂYIH-I TÜRK** GİBİ İSİMLERLE BİLİNİR YESEVİYYE TARİKATI.
- TASAVVUF YOLUNDA AHMED YESEVÎ HAZRETLERİNE BAĞLANANLARIN BA"ZI BARİZ HUSÛSİYETLERİ VARDIR. YESEVİYYE YOLUNDA BULUNAN BİR MÜRİDİN, RİÂYET ETMELERİ MECBÛRÎ LÂZIM OLAN BELLİ BAŞLI EDEBLER ŞUNLARDIR: **1.** KENDİSİNDEN DİNİNİ ÖĞRENDİĞİ ÜSTADININ, TALEBELERİN HEPSİNDEN EFDAL OLDUĞUNU BİLMEK VE ONA TAM TÂBİ VE TESLİM OLMAK. ONA UYARAK, ONUN HUZÛRUNDA HERGÜN ÇEŞİT ÇEŞİT YEMEKLER YEMEK, GECELERİ UYUMAK, ONA UYMAKSIZIN KENDİ ANLAYIŞ VE GÖRÜŞÜNE UYARAK, GECELERİ NAFİLE NAMAZ KILMAKTAN VE GÜNDÜZLERİ NAFİLE ORUÇ TUTMAKTAN FARKSIZ HATTÂ DAHA FÂİDELİDİR. ÇÜNKÜ BİRİNCİSİNDE, TÂBİIYYET VE TESLİMİYYET VAR. İKİNCİSİNDE İSE, KENDİ BİLDİĞİNE GÖRE HAREKET ETMEK VARDIR. **2.** MÜRÎD GAYET UYANIK, ZEKÎ VE DİKKATLİ OLMALI Kİ, HOCASININ SÖZLERİNDEN, RUMUZLARINDAN VE İŞÂRETLERİNDEN HEMEN ANLIYABİLSİN. 3. HOCASININ BÜTÜN SÖZLERİNDEN VE İŞLERİNDEN RÂZI VE ONA İTAATKÂR OLMALIDIR. **4.** HOCASININ HUSÛSÎ HİZMETİNDE VEYA BİLDİRDİĞİ, EMRETTİĞİ BİR HİZMETİ YAPARKEN GAYET ATÎK, DİKKATLİ, AĞIRBAŞLI OLMALI, FAKAT AĞIR CANLI OLMAMALIDIR. İSTEKSİZLİK, GEVŞEKLİK HÂLİ, HOCASININ RIZÂSIZLIĞINA SEBEB OLABİLİR. ONUN RIZÂSIZLIĞI İSE, SİLSİLE YOLUYLA PEYGAMBER EFENDİMİZE, DOLAYISIYLA ALLAHÜ TEÂLÂYA GİDER. **5.** SÖZÜNDE SAĞLAM, GÜVENİLİR VE VA"DİNDE SÂDIK OLMALIDIR. HOCASININ BÜYÜKLÜĞÜ HUSÛSUNDA HİÇBİR ZAMAN ŞEK VE ŞÜPHEYE DÜŞMEMELİ Kİ, ALLAH KORUSUN, BU HÂL HÜSRANA SEBEB OLUR. **6.** AHDE VEFA VE HOCASINA OLAN TÂBİIYYET VE TESLİMİYYETİNDE ÇOK SAĞLAM OLMALIDIR. **7.** HOCASININ UFAK BİR İŞÂRETİ İLE BÜTÜN MAL VE MÜLKÜNÜ ONUN EMRETTİĞİ YERE FEDA ETMEYE HAZIR OLMALI, BUNDA EN UFAK BİR TEREDDÜT HÂLİ BULUNMAMALIDIR. **8.** HOCASINA ÂİT HUSÛSÎ HÂL VE SIRLARI TUTMASINI BİLMELİ, BUNLARI UYGUN OLMAYAN ŞEKİLDE İFŞA

ETMEKTEN ÇOK SAKINMALIDIR. **9.** HOCASININ BÜTÜN HAREKETLERİNİ, SÖZLERİNİ VE NASİHATLERİNİ DİKKATLE TA"KİB ETMELİ, BUNDA VE BUNLARA UYMAKTA KAÇAMAK VE GEVŞEKLİK YAPMAMALIDIR. BUNLARI YAPMAKTA İHMALKÂR DAVRANMANIN ZARARLARINI DÜŞÜNMELİDİR. **10.** ALLAHÜ TEÂLÂYA KAVUŞMAK YOLUNDA, KENDİSİNİ VESİLE, VÂSITA YAPTIĞI HOCASI İÇİN, HER FEDÂKÂRLIĞI YAPMAĞA HAZIR OLMALIDIR. ONU SEVENLERE DOST OLMALIDIR. ONU SEVMEYENLERE, ONUN SEVMEDİKLERİNE VE İSTEMEDİKLERİ ŞEYLERE MEYL VE MUHABBET ETMEYİ ÖLDÜRÜCÜ ZEHİR BİLMELİDİR.

- HADÎKÂTÜ'L-ÂRİFÎN'DE AHMED YESEVÎ'NİN ŞÖYLE DEDİĞİ AKTARILIR: "ŞEYH HIZIR GİBİ, MÜRÎD DE MÛSÂ (A.S) GİBİ OLMALIDIR. ŞEYH NE EMRETSE MÜRÎD O EMRİ YERİNME GETİRME KONUSUNDA SABRETMELİDİR."

- YESEVİYYE TARİKATINDADA DÖRT KAPI KIRK MAKAM VARDIR ASLI AHMED YESEVİ KUDDUSE SİRRUHUYA AİTTİR.

- TASAVVUF YOLUNA GİRMEĞE NİYET EDEN BİR KİŞİNİN GÜNLÜK BEŞ VAKİT NAMAZINI HİÇBİR ŞEKİLDE İHMAL EDEMEYECEĞİ BİLİNMEKTEDİR. GÜNLÜK FARZ NAMAZLARI DIŞINDA YESEVÎYYE OLARAK BİLİNEN TASAVVUF YOLUNA İNTİSÂB EDEN DERVÎŞİN KILMASI TAVSİYE EDİLEN NAFİLE NAMAZLARIN VAKİTLERİ VE NASIL İFA EDİLECEĞİ HUSUSUNDA KAYDA GİRMİŞ KURALLAR SÖZKONUSUDUR. MİR'ÂTÜ'L-KULÛB VE CEVÂHİRÜ'L-EBRÂR GİBİ YESEVÎLİK YOLUNUN TEMEL METİNLERİNDE BU BAHİSTE ÇOK AYRINTILI BİLGİLER VERİLDİĞİ GÖRÜLMEKTEDİR.

- **TEHECCÜD NAMAZI:** MEVLÂ AZZE VE CELLE FERMÂN BUYURDU: "EY ÖRTÜNÜP BÜRÜNEN (RASÛLÜM)! BİRAZI HÂRİÇ, GECELERİ KALK NAMAZ KIL. (GECENİN) YARISINI (KIL). YAHUT BUNU BİRAZ AZALT.„ YANİ EY MUHAMMED (S.A.V.)! SENİ EZİYET İÇİN YARATMADIM. GECE ORTASINDA İTÂAT ET. ARTTIRMA VE (FAZLALIK) YAPMA. İŞTE BU FERMÂN BUYURULDUKTAN SON RA HZ. MUHAMMED MUSTAFA (S.A.V.) GECENİN ÜÇTE BİRİNİ İBÂDET İLE GEÇİRMEYE BAŞLADILAR. "VE SENİNLE OLANLARDAN BİR GRUP". YANİ (HAK TEÂLÂ) O TÂİFE Kİ, SENİNLE OLSA YANİ SANA BEY'AT EDİP SENİN GİBİ AMEL ETSELER, ONLAR DA SENİN GİBİ GECENİN ÜÇTE BİRİNİ UYANIK DURUP İTÂATLA GEÇİRSİNLER DİYE FERMÂN BUYURUNCA, RASÛLULLAH (S.A.V.) (S.A.V.) BÖYLE YAPTI VE ASHÂBINA DA ÖYLE (İBÂDET) YAPMALARINI EMRETTİ. ASHÂB DA ÖYLE YAPTI... DERVÎŞ TEHECCÜD NAMAZINI ONALTI REKÂT OLARAK KISA SÛRELER OKUMAK SURETİYLE KILMALIDIR; ZİRA UZUN SÛRELERLE KILMAK HERKESİN İŞİ DEĞİLDİR. TEHECCÜD NAMAZININ HER REKÂTINDA ÜÇ ADET İHLÂS SÛRESİ OKUNABİLECEĞİ DE KAYDEDİLMİŞTİR. TEHECCÜD NAMAZI KILINDIKTAN SONRA, İKİ DEFA KELİME-İ TEMCÎD VE ÜÇ DEFA SALÂVAT-I HAMS OKUMALIDIR. BUNDAN SONRA HAZİN SESLE VE TAZARRU' VE TEELLÜMLE 101 KERE "ESTAĞFİRU'LLAH" VE BEŞ KERE DE "HASBİ RABBİ CELLALLAH, MAFİ KALBİ GAYRULLAH" VE 5 KERE İSTİĞFAR, 3 KERE KELİME-İ İSTİĞFAR ("ESTAĞFİRULLAH ELAZÎM VE ETÛBU İLEYH..."), YÜKSEK SESLE VE KEMAL-İ ŞİDDETLE 101 KELİME-İ CELAL ("ALLAH") OKUNUR.

SONRA ZİKR-İ ERRE (BKZ. ZİKR-İ ERRE) İLE İŞTİGAL OLUNUR. BU ZİKRİ ÖYLE KUVVET VE ŞİDDETLE EDA ETMELİDİR Kİ, DERVÎŞ TERLESİN; ZÎRA SÛFÎLERİN ANLAYIŞINA GÖRE TARÎKAT CÜNÛBÜ ANCAK BU SURETLE TEMİZLENEBİLİR. SONRA EĞER GECENİN UZUNLUĞU MÜSAİT İSE, **YÂSİN, MÜZZEMMİL, A'LÂ, İNŞİRÂH, KADR, KUREYŞ** SÛRELERİ TİLAVET EDİLİR. SEHER ZAMANINDA CENAB-I HAKK'A SÛZ-Ü GÜDAZLA MÜNACAT MAKBÛL-İ İLAHÎ OLUR.

- **SABAH NAMAZI**NIN SÜNNETİ KILINDIKTAN SONRA FARZA BAŞLAMADAN SAĞ YANA YATILIP YÜZ KIBLEYE DÖNÜK OLARAK TEFEKKÜR-Ü MEVT YAPILIR. BU ESNADA TÂHÂ SÛRESİNİN 55.103 (20:55); BAKARA SÛRESİNİN 156.104 , (2:156) VE MÜ'MİN SÛRESİNİN 12.105, (40:12) ÂYETLERİ OKUNUR. HAZRET-İ ENES (R.A.)'DEN RİVAYET EDİLEN BİR HADİS-İ ŞERİFE GÖRE: "HER KİM SABAH NAMAZINI CEMAATLA KILAR, SONRA OTURUP GÜNEŞ DOĞUNCAYA KADAR ZİKR İLE MEŞGUL OLUR VE SONRA YİNE İKİ REK'AT KILARSA, BİR HAC VE TAM UMRE ECRİ GİBİ ECRE MAZHAR OLUR." BU SEBEPLE, SABAH NAMAZINI TAKİBEN TESBİH VE TEHLİL VE KIRAAT VE HATM VE DUA VE MUSAFAHADAN SONRA, KEMAL-İ NİYÂZ VE TAZARRU' İLE İKİ REK'AT İŞRAK NAMAZI KILINIR.

- **İŞRAK NAMAZI**: İKİ REKÂTIN HER REK'ATINDA, FÂTİHA'DAN SONRA BEŞ İHLÂS SÛRESİ OKUNUR.

- **İSTİHÂRE NAMAZI:** EK SÛRE OLARAK İLK REKÂTTE **KÂFİRUN**106 SÛRESİ VE İKİNCİSİNDE İHLÂS SÛRESİ OKUNMASI SURETİ İLE İKİ REK'AT İSTİHÂRE107 NAMAZI KILINIR.

- **KUŞLUK NAMAZI:** DÖRT REK'ATLIK KUŞLUK NAMAZININ İLK REKÂTINDA DUHA, İKİNCİ REKÂTINDA İNŞİRAH, ÜÇÜNCÜ REKÂTINDA VE DÖRDÜNCÜ REKÂTINDA MU'AVVEZETEYN108 (FELÂK SÛRESİ + NÂS SÛRESİ) OKUNUR.

- **EVVABÎN NAMAZI:** 2 REKÂTTA SELAM İLE TOPLAM 6 REKÂT NAFİLE NAMAZ KILINIR. SONRASINDA 3 KELİME-İ ŞEHÂDET İLE 101 İSTİĞFAR OKUNUR. DUADAN SONRA **HAŞR**110 SÛRESİNİN SON İKİ ÂYETİ (HUVELLAHÜLLEZİ...) ARDINDAN 3 İHLÂS VE 1 MU'AVVİZETEYN (FELÂK SÛRESİ + NÂS SÛRESİ) OKUNUR. 10 KELİME-İ TEVHİD VE 10 SALÂVAT-I ŞERİFE OKUNUR; DUA İLE AKŞAM NAMAZI TAMAMLANIR.

- VAZİFE-İ BÜZÜRGAN OLAN BEŞ MALUM SÛRE, HER BEŞ VAKİT NAMAZDAN SONRA TİLAVET EDİLMELİDİR; EĞER BU MÜYESSER OLMAZSA BİR FÂTİHA VE BİR **ÂYETE'L-KÜRSÎ**111 VE ÜÇ İHLÂS SÛRESİ OKUMALIDIR Kİ, RAHMET VE MAĞFİRET SEBEBİ OLSUN.

- **SABAH NAMAZI** SONRASINDA, 25 "SUBHANALLAH", 25 "ELHAMDULİLLAH", 25 "ALLAHUEKBER" VE 25 "LA İLÂHE İLLA'LLAH" TEKRAR OLUNUR. 101 İSM-İ CELAL ("ALLAH") ÇEKİLİR VE AŞK VE ŞEVK VE HEYECANLA ZİKR-İ ERRE ("ALLAH","HAYY"-"HU") ZİKRİNE DEVAM OLUNUR. ZİKR-İ ERRE'DE BELİRLİ BİR SAYI SÖZ KONUSU OLMAYIP BU CEZBELİ ZİKRİ KİŞİ YALNIZ BAŞINA VE "ALLAH-HU" LAFZI İLE YAPIYORSA 1000-1500 KEZ TEKRARI TAVSİYE EDİLİR. GÜNLÜK

İSM-İ CELAL ("ALLAH") ZİKRİNDE 3000 İLE YETİNİLMESİ YETERLİ BULUNMUŞTUR. ZİKR-İ ERRE SIRASINDA HİKMET BİLEN BİR VEYA BİRKAÇ DERVÎŞİN YESEVÎ HİKMETLERİNDEN BİRİSİNİ SESLİ OLARAK OKUMASI ZİKİR MECLİSİNDEKİ FEYZİ, COŞKUYU ARTTIRACAK VE RABBÂNÎ ZEVKİ DERİNLEŞTİRECEKTİR. BUNDAN SONRA, HAZZ-I NEFS İLE MURAKABE EDİLİR VE KEMAL-İ TA'ZİMLE YÂSİN SÛRESİ TİLÂVET OLUNUR. CENAB-I HAKK'A İSTİĞFAR EDİLİR. ŞEYHLERİN VE ABÂ VE ECDÂDIN RUHLARINA FÂTİHA OKUNUR. MECLİS EHLİ İLE MUSAFAHA EDİLİR.

- **İKİNDİ NAMAZI** EDASINDAN SONRA TEVAZU VE TAZARRU İLE 71 ESTAĞFİRULLAH, 101 İSM-İ CELAL ("ALLAH") ÇEKİLEREK ZİKR-İ ERRE ("ALLAH"," HAYY"-"HU")İLE İŞTİGAL OLUNUR. SABAH VE İKİNDİ ZİKİRLERİ MESCİDDE CEMAAT İLE BİRLİKTE CEHRÎ OLARAK İCRA EDİLİRKEN YESEVÎ DERVÎŞİNİN ŞAHSİ ZİKRİ OLAN GÜNLÜK EVRÂDINI TEK BAŞINA SAKİN VE HUZURLU BİR ORTAMDA YERİNE GETİRMESİ İSTENİR. SABAH VE İKİNDİ NAMAZI SONRASI YESEVÎLİKTE ZİKİR İÇİN EN BEREKETLİ VAKİTLER OLARAK TAVSİYE EDİLMEKLE BERABER GÜNLÜK EVRÂD AKŞAM NAMAZI İLE BAŞLAYAN GÜNÜN HER SAATİNDE YAPILABİLİR.

- **RABITA:** 3-5 DAKİKA HZ. RASÛLULLAH (S.A.V.) RABITASI[121] YAPILIR. (HZ. RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN HİLYELERİ GÖZ ÖNÜNE GETİRİLEREK RUHÂNİYYET- İ MUHAMMEDÎ'YE YÖNELEREK FEYZ ALMAK ÜZERE OTURULUR. (GÖRÜNÜŞÜ GÖZÖNÜNE GETİRİLMEDEN YALNIZ HUZURLARINDA OLUNDUĞU DÜŞÜNÜLEREK RUHÂNİYET-İ MUHAMMEDÎ'YE YÖNELMEK DE YETERLİDİR. HANGİSİ KOLAY VE HUZURLU OLUYOR, HANGİSİNDEN DAHA FAZLA FEYZ ALINIYORSA ONU TERCİH ETMEK UYGUNDUR. İLK ZAMANLARDA RABITAYA BAŞLAMADAN ÖNCE İSTİĞFAR VE SALÂVÂT OKUNABİLİR; RABITAYA ALIŞKANLIK VE YATKINLIK MEYDANA GELDİKTEN SONRA BUNA GEREK KALMAZ.) HZ. RASÛLULLAH (S.A.V.) RABITASINDA GÜÇLÜK ÇEKİLİYORSA KA'BE-İ MUAZZAMA RABITASI YAPILABİLECEĞİ BİLDİRİLMİŞTİR. RABITANIN SONUNDA, "İLAHÎ ENTE MAKSÛDÎ VE RIZAKE MATLÛBÎ A'TINÎ MAHABBETEKE VE MA'RİFETEKE VE'1-VUSÛLE Fİ HAZRETİKE (= ALLAH'IM MAKSUDUM SENSİN, İSTEĞİM DE SENİN RIZANDIR, MUHABBETİNİ VE MARİFETİNİ, ZÂTI'NA VUSLÂTI BANA LUTFET...) DUASI İLE HAKK'A YÖNELİNİR.

- **RABİTAİ MÜRŞİD** DE VARDIR. MÜRŞİDİ HAYAL EDEREK ONDAN İSTİFADE ETMEYE RABİTA-İ MÜRŞİD DENİR.

- **ZİKRİ ERRE** YESEVÎLİK'TE TOPLU VE SESLİ OLARAK İCRÂ EDİLEN ZİKRE, ZİKR-İ ERRE (= BIÇKI ZİKRİ) ADI VERİLİR Kİ, YESEVÎYYE TARÎKATININ VE SÜLÛK ZİNCİRLERİ AHMED YESEVÎ'YE ULAŞAN TÜRK MUTASAVVIFLARININ ÖZELLİKLERİNDEN BİRİSİ DE, ZİKR-İ ERRE ADI İLE ÜNLENEN BU ZİKİRDİR. ZİKR-İ ERRE, FARSÇA'DA BIÇKI (=TESTERE) ZİKRİ DEMEKTİR. ZİKRİN İLERLEYEN AŞAMALARINDA KELİMELER KAYBOLUP ZİKREDENİN HANÇERESİNDEN BIÇKI SESİNE BENZER BİRER SES, SÂDECE BOĞAZDAN TESTERE SESİNİ ANDIRAN BİR HIRILTI ÇIKTIĞI İÇİN, BU İSİM VERİLMİŞTİR. İLK KEZ ZEKERİYYA PEYGAMBER (A.S.)'IN DİLİNDEN DÖKÜLDÜĞÜ İFADE EDİLEN GAYET CEZBELİ CEHRÎ (= SESLİ) ZİKİR OLAN VE "HAYY" VE "HU" ESMALARININ TEKRARINA DAYANAN "ERRE" ZİKRİNDE DERVÎŞİN BOĞAZINDAN ÇIKAN ZİKİR SADASI, ADETA BİR TESTERE BIÇKISININ BİR KÜTÜĞÜ BİÇERKEN İLERİ GİDİŞ-GERİ GELİŞLERİNDE ÇIKARDIĞI SESE BENZER OLDUĞU İÇİN "BIÇKI" ZİKRİ OLARAK ADLANDIRILMIŞTIR. HAZÎNÎ BU ZİKRİN, HAZRET SULTAN AHMED YESEVÎ'YE İLK KEZ HIZIR (A.S.) TARAFINDAN ÖĞRETİLDİĞİNİ VE DERVÎŞİ TERLETECEK KADAR ŞİDDETLE TATBİKİ GEREKTİĞİNİ İFADE ETMEKTEDİR. HAZÎNÎ BU ZİKRİN DERVÎŞİ TERLETECEK KADAR ŞİDDETLE TATBİKİ GEREKTİĞİNİ İFADE ETMEKTE VE BU ZİKRİ YAPAN DERVÎŞİN "KARINCA İKEN EJDER" OLACAĞINI DA SÖYLEMEKTEDİR.

- 14. YÜZYILDA SEMERKAND CİVÂRINDA YAŞAYAN AHMED KÂSÂNÎ'YE GÖRE, HOCA AHMED YESEVÎ ÖNCELERİ HAFÎ (SESSİZ) ZİKİRLE MEŞGUL OLUYORDU. ANCAK TÜRKİSTAN BÖLGESİNE GİDİNCE O BÖLGE İNSANLARINI BU ZİKİRLE YOLA GETİREMEYECEĞİNİ ANLAMIŞ VE ZİKR-İ ERRE ADINDAKİ SESLİ VE ETKİLİ ZİKRİ BAŞLATMIŞTIR.

- MÜELLİFİ BİLİNMEYEN VE RİSÂLE-İ ZİKR-İ HAZRET-İ SULTÂNÜ'L-ÂRİFÎN İSMİYLE ANILAN ÇAĞATAY TÜRKÇESİ'YLE YAZILMIŞ BİR ESERDE İSE YESEVÎLER'İN ZİKRİNİN ALTI TÜRÜNDEN BAHSEDİLİR: 1. İSM-İ ZÂT ZİKRİ: "ALLAH" DİYE ZİKRETMEKTİR. BU ZİKİR, "ALLAH HÛ, ALLAH HÛ, YÂ HÛ, ALLAH HÛ" ŞEKLİNDE DE İCRÂ EDİLİR. 2. İSM-İ SIFAT ZİKRİ: "HAY ÂH, HAY ÂH" DİYE ZİKRETMEKTİR. BU ZİKİR ÖĞLE NAMAZINDAN SONRA AYAKTA (KIYÂMÎ) İCRÂ EDİLİR, "HAY" VE "ÂH" DERKEN BEŞ PARMAK YUMULUR. 3. DÛSERE ZİKRİ: "HAY, ÂH, ALLAH, HAY, HÛ" VE "HAY, HAYYEN, HÛ ALLAH; HAY, HAYYEN, HÛ ALLAH" DİYE ZİKRETMEKTİR. 4. ZİKR-İ HÛ: "HÛ, HÛ, HÛ ALLAH; HÛ, HÛ, HÛ ALLAH" DİYE ZİKRETMEKTİR. 5. ZİKR-İ ÇAYKUN: ZİKİR VAKTİNDE RİTİM, ÂHENK VE MÛSİKÎNİN BİR ARADA VE UYUM İÇİNDE DEVAM ETMESİ İÇİN ZÂKİRİN ELİNDE ÇINGIRAK GİBİ BİR ÂLETİ HAREKET ETTİRMESİ, "ÇAK"-"ÇAK" DİYE SES ÇIKARMASIDIR. "HÛ (ÇAK), HÛ (ÇAK)" DİYEREK ZİKREDİLİR. 6. ÇEHÂR DARB (ÇÂR-DARB) : "HAY, ÂH ÂH ÂH, HAY, HÛ; HAY, ÂH ÂH, ÂH, HAY, HÛ" DİYE ZİKRETMEKTİR. BU ALTI ZİKİR USÛLÜNE EK OLARAK BİR DE "ZİKR-İ KEBÛTER" (GÜVERCİN ZİKRİ) VARDIR Kİ "HÛ, HÛ" DİYE İCRÂ EDİLİR.

- **ERRE ZİKRİNİN YAPILIŞ TARZI:** ŞEYH SALİM İBN AHMED SEYHAN BÂ'ALEVÎ-İ HADRAMÎ'NİN YAPTIĞI TARİFE GÖRE ZİKREDEN KİMSE, KARNINI AZICIK SIKARAK NEFESİNİ GÖBEĞİNİN ALTINDAN YUKARIYA DOĞRU ÇEKER; SONRA KARNINI AZICIK GEVŞETEREK VE NEFESİNİ GÖBEĞİNE DOĞRU UZATARAK GERİYE VERİR. BU CİHET ADETA, MARANGOZUN TAHTA ÜZERİNDE BIÇKIYI UZATMASI VE ÇEKMESİ GİBİDİR. "ZİKR-İ ERRE"NİN İFÂ TARZI BEŞ TÜRDÜR:

- ZİKREDEN KİMSE, İKİ DİZİNİN ÜZERİNE OTURUR; ELLERİNİ İKİ UYLUĞUNUN ÜZERİNE KOYAR; NEFESİNİ GÖBEĞİNDEN DAMAĞINA DOĞRU ÇEKMEĞE BAŞLAR; "HA!" DER; SONRA NEFESİNİ GÖBEĞİNE DOĞRU UZATARAK BAŞI, BELİ, SIRTI MÜSAVİ OLACAK SURETTE ŞİDDETLE AŞAĞIYA VERİR, "HAYY" DER. BU SADALAR ADETA BIÇKIYI, MARANGOZUN TAHTA ÜZERİNDE İLERİ GERİ ÇEKTİĞİ VAKİTTE ÇIKAN SESİNE BENZER. "HÂ" İLE İŞARET, ÂYÂT-İ NEFSE; "HAYY" İLE İŞARET,- ÂYÂT-I ÂFÂKA'DIR; YAHUT AKSİNEDİR. BU CİHET BİRİNCİDE VÜCUBUN İMKÂN ÜZRE GALEBESİNE, YAHUT İKİNCİDE İMKÂNIN VÜCUB ÜZERİNE GALEBESİNE GÖREDİR.

- 2. NEFES ALINIRKEN "HAYY" VERİLİRKEN "HU" VEYA TERSİNE NEFESİNİ ÇEKERKEN "HU", AŞAĞI VERİRKEN "HAYY" DENİLİR VEYAHUT HER İKİSİNDE DE "ALLAH" DENİLİR.

- 3. NEFESİNİ İÇE ÇEKERKEN "ALLAH", NEFES DIŞARIYA VERİRKEN "HU!" DENİLİR.

- 4. HER İKİ HALDE DE "HAYY" DENİLİR.

- 5. HER İKİ HALDE DE İLAVE OLARAK EL-DAÎM, EL-KAÎM, EL-HÂZIR, EL-NÂZIR, EŞ-ŞEHÎD İSİMLERİ SÖYLENİR.

- YESEVİYYE TARİKATINDA DA HALVET, UZLET, RİYAZAT VARDIR. HALVET , RİYAZAT VE UZLET ŞEYHDEN İZİNSİZ YAPILMAZ.

- HAKİM SÜLEYMAN ATA DER Kİ :

MÜMİN KULLAR AH EDEREK ALLÂH'I ANMAYI BIRAKIR MI?
GECE GÜNDÜZ RABB'İN MEDHİNİ SÖYLEYİP HİÇ DOYAR MI?

NEMRUT'UN ATEŞİ HALİL'E ASLA ZARAR VERMEDİ
ALLÂH DİYEN KULLAR CEHENNEMDE YANAR MI?

ALLAH ALLAH DİYEN KULLARI CEHENNEMDE YANMAYACAK
ALLAH DEMEYEN KULLARA BÖYLE KULLAR UYAR MI?

DERVİŞ ALLÂH DEMESE DÜNYADAN VAZGEÇMESE
YOLA ADIM ATMASA HÂL TACINI GİYER Mİ?

SULTAN'IN VERDİĞİ GİYSİYİ HİÇ KİMSE ELDE EDEMEDİ
SÜBHAN İMAN GİYSİSİNİ VERİP TEKRAR ALIR MI?

YEDİ UYURLAR'IN KÖPEĞİNİ HAK TE'ÂLA BIRAKMADI
ALLÂH DİYEN KULUNU ASLA ÜMİTSİZ KOYAR MI?

KUL SÜLEYMAN AH EDEREK SÖYLER ALLÂH ADINI
ÇÜNKÜ GERÇEK ÂŞIKLAR HAK ZİKRİNİ BIRAKIR MI?

- HAKİM SÜLEYMAN ATANIN HACE AHMED YESEVİ HAKKINDAKİ ŞİİRİ :

ULU ALLÂH'IN ÖZÜDÜR
O MUSTAFA BUYURDU
BABAM ARSLAN ULAŞTIRDI
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

MUSTAFA'NIN HIRKASINI
GİYDİ, YEDİ LOKMASINI
TUTTU KÂ'BE HALKASINI
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

BAKSA KÂ'BE GÖRÜNMÜŞ
BASSA YERLER DURULMUŞ
GİZLİ İLİMLER VERİLMİŞ
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

YARATILIŞINDAN SOYLUYDU
BİLMEZ ONU CAHİLLER
BİLİR ONU HAK YEZDÂN
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

İSHAK BABA'NIN NESLİ
ŞEYH İBRAHİM'İN YAVRUSU
ŞEYHLERİN EN ULUSU
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

YESİ SUYUNUN SÜSÜ
YATMAKTA CEVHER PARÇASI
ŞEYHLERİN BAŞTA GELENİ
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

ŞAHİNİ, DOĞANI KIŞLATAN
ŞUNKARI, LAÇINI UÇURAN
SAYISIZ MÜRİDİ EĞİTEN
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

ŞERİ'ATI SÜSLENMİŞ
TARİKATI ULAŞMIŞ
HAKİKATLE UYUŞMUŞ
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

ŞERİ'ATİ SÖYLENEN
TARİKATİ İSTENEN
HAKİKATİ BİLDİREN
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

GÜN DOĞDUKTAN BATINCAYA
HRİSTİYAN, YAHUDÎ, TATAR'A
KULLUK EYLEYİP SATANA
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

ON SEKİZ BİN ÂLEMDE
ADI MEŞHUR KELÂMDA
MAKAMI DARÜ'S-SELÂM'DA
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

KAPILAR KAPISI HORASAN
SAYISIZ ASKER HİNDİSTAN
BABALAR BAŞI BABA ARSLAN
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

ATAMIN ADI, SÖZ(LER)İ
MİSK OLUR HEDİYESİ
İKİ CİHÂN AYNASI
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

HIZIR İLE SOHBETLİ
İLYÂS İLE ARKADAŞ
ALLÂH KATINDA HÜRMETLİ
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

TÜRKİSTAN'A VARALIM
HİZMETİNDE OLALIM
PAY VERİRSE ALALIM
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

BABA MAÇİN O SULTAN
MÜRİT OLDU ŞÜPHESİZ
HAKÎM HOCA SÜLEYMAN
ŞEYHİM AHMET YESEVÎ

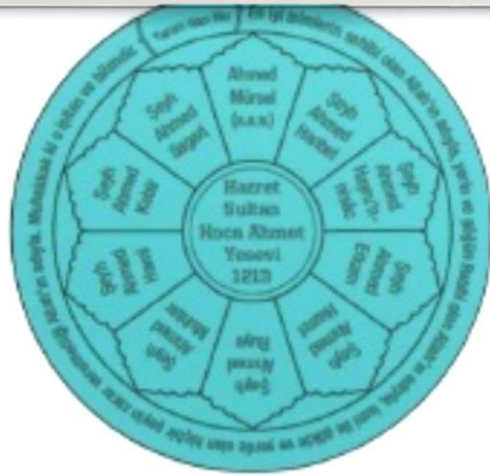
KAYNAYKLAR :

- ✓ İSLAM ALİMLERİ ANSİKLOPEDİSİ, TÜRKİYE GAZATESİ
- ✓ PİRİ TÜRKİSTAN, HAYATİ BİCE
- ✓ DİVAN-I HİKMET, HACE AHMED YESEVİ
- ✓ TÜRK İRFANININ PİRİ HOCA AHME YESEVİ,KOCAELİ BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESEİ
- ✓ HİKMETLER VE KISSALAR, HAKİM SÜLEYMAN ATA
- ✓ AÇIKLAMALI MUHTASAR DİVANI HİKMET , AHMED EĞİLMEZ (RIDVANLIOĞLU) ,TAKRİZ : DOÇ. DR. UĞUR GÜRSU
- ✓ MİRATUL KULUB, SUFİ MUHAMMED DANİŞMEND
- ✓ YOYAV DERGİSİ,287. SAYI
- ✓ AHMED YESEV, AHMED YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

Hoca Ahmed Yesevi'nin Mührü.

Hoca Ahmed Yesevi'nin Mührü'nün Türkçe okunuşu.

HOCA AHMED YESEVİ MÜHRÜ